

Reactie Natuur-en Milieuorganisaties op de Monitor RES 1.0 van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

De Natuur en Milieufederaties, Vogelbescherming Nederland, Natuur & Milieu, LandschappenNL en Natuurmonumenten

Persbericht

Natuur en landschap ondergeschoven in regionale energiestrategieën

Utrecht, 9 december – In de regionale plannen voor het plaatsen van windmolens en zonnepanelen wordt onvoldoende rekening gehouden met natuur- en landschapswaarden. Dat vinden De Natuur en Milieufederaties, Vogelbescherming Nederland, Natuur & Milieu, LandschappenNL en Natuurmonumenten naar aanleiding van de analyse van de Regionale Energie Strategieën (RES) die vandaag door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is gepresenteerd. “In zes RES-regio’s zijn zelfs ‘zoekgebieden’, aangewezen locaties voor duurzame energieprojecten, die overlappen met de wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden”, aldus woordvoerder Annie van de Pas, netwerkdirecteur van de Natuur en Milieufederaties.

Volgens de natuur- en milieuorganisaties is het heel positief dat er hard gewerkt wordt aan meer schone energie en burgers hier meer bij betrokken worden. Het is echter een gemiste kans dat natuur- en landschapswaarden niet meegewogen zijn in de PBL-analyse. Wordvoerder Van de Pas: “We moeten de ecologische crisis tegelijk met de klimaatcrisis en energietransitie aanpakken. Dit kan door kwetsbare natuur te ontzien en de biodiversiteit te verhogen op plekken waar energieprojecten komen. Dat kan door de RES’en veel actiever opgepakt worden.” Uit onderzoek van de Natuur en Milieufederaties blijkt dat in 19 van de 29* RES-regio’s geen zorgvuldige analyse is gemaakt van het effect van duurzame energiebronnen op de natuur en het landschap. In een derde van de RES’en liggen zoekgebieden (deels) in natuurgebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en ten minste dertien zoekgebieden kruisen vastgestelde Weidevogelkerngebieden. “In een aantal RES regio’s gaat het wel goed. Hun aanpak moet het voorbeeld worden voor de rest”, aldus Van de Pas.

Integrale aanpak nodig

Volgens de vijf natuur-en milieuorganisaties is er landelijke regie nodig om integraal naar de zoekgebieden te kijken, omdat verkeerde keuzes langdurige negatieve consequenties kunnen hebben. De integraliteit en eenduidigheid zijn niet alleen essentieel om de natuur te beschermen en te versterken, maar zorgt er ook voor dat maatregelen meegenomen worden voor bijvoorbeeld stikstofvermindering, regulering van het waterpeil, klimaatadaptatie, mobiliteit en woningbouw. Bovenal moet er volgens de natuur- en milieuorganisaties, nog voordat er een locatie wordt aangewezen voor een mogelijk zonne- of windpark, een Milieu Effectrapport opgesteld worden.

Korte versie

De Natuur en Milieufederaties, Vogelbescherming Nederland, Natuur & Milieu, LandschappenNL en JongRES zijn kritisch op de analyse van het PBL omdat er volgens hen onvoldoende rekening gehouden wordt met kwetsbare natuur- en landschapswaarden. Uit hun onderzoek blijkt dat in zes RES-regio's zelfs 'zoekgebieden', aangewezen locaties voor duurzame energieprojecten, die overlappen met wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden. In 19 van de 29 RES-regio's is geen zorgvuldige analyse gemaakt van het effect van duurzame energiebronnen op de natuur en het landschap. "Het is positief dat er hard gewerkt wordt aan meer schone energie en burgers hier meer bij betrokken worden, maar het is een gemiste kans dat natuur- en landschapswaarden niet meegewogen zijn in de PBL-analyse. We moeten de ecologische crisis tegelijk met de klimaatcrisis en energietransitie aanpakken. Dit kan door kwetsbare natuur te ontzien en de biodiversiteit te verhogen op plaatsen waar energieprojecten komen. Landelijke kaders en een integrale aanpak zijn daarbij essentieel", aldus woordvoerder Annie van de Pas, netwerkdirecteur van de Natuur en Milieufederaties

Noot voor de redactie

**In het onderzoek zijn 29 RES regio's meegenomen, van de in totaal 30, omdat in Friesland nog geen zoekgebieden zijn aangewezen.*

Neem voor meer informatie en interviews contact op met:

Matthijs Kettelerij, Freelance persvoorlichter

06 – 18 51 28 91

Uit het onderzoek van de Natuur en Milieufederaties blijkt verder:

- In 6 RES'en zijn zoekgebieden opgenomen die deels of geheel overlappen met Natura 2000-gebieden.
- In 10 RES'en zijn zoekgebieden opgenomen die deels of geheel overlappen met NNN-gebieden (Natuurnetwerk Nederland).
- In 13 RES'en zijn zoekgebieden opgenomen die deels of geheel overlappen met weidevogelkerngebieden
- In minstens 5 van de 29 RES'en zijn zoekgebieden of -locaties geheel of deels gelegen in Ganzenrustgebieden.
- Binnen 3 RES'en is onderzoek gedaan naar de cumulatieve impact van alle energieplannen samen.
- Binnen 23 RES'en zijn geen regionale afspraken gemaakt over de omgang met natuur en landschap bij de inrichting van nieuwe projecten.
- In 8 van de 29 RES'en zijn de mogelijkheden voor een 'plus op natuur' verkend en gestimuleerd.
- In 19 van de 29 RES'en is structurele aandacht voor natuur en landschap niet geborgd in een orgaan of overlegstructuur, en zijn daar ook geen plannen voor.
- In minstens 13 RES'en is geen plan-MER uitgevoerd voor de gehele regio en zijn daar ook geen plannen voor.
- Positief: In zeker 17 RES'en wordt al stevig ingezet op zon-op-dak en andere 'no regret'-locaties.

Aanbevelingen - Wat is er nodig vanuit de politiek?

- Laat het PBL natuur en landschap **meewegen** in de analyse van de RES'en, zodat we beter en afgewogen zien wat alle RES'en opgeteld en cumulatief betekenen voor ecologie en landschap.
- **Werk een mechanisme uit voor bovenregionale afweging** en afstemming voor vraagstukken rond natuur en landschap. Dergelijke afwegingen voor het geheel, kunnen niet op RES-niveau worden gemaakt. Voer daar landelijke regie op, want verkeerde keuzes kunnen negatieve en langdurige consequenties hebben.
- **Spreek landelijk af hoe natuur en landschap regionaal voldoende (onderbouwd) worden meegewogen en voer hier de regie op.** Zoals het ontzien van de wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden, NNN-gebieden en de weidevogelkerngebieden. Monitor dit op landelijke schaal.
- **Maak integrale gebiedsontwikkeling (en de financiering daarvan) gemakkelijker,** zodat de energietransitie en de RES beter kunnen aansluiten op andere opgaven, zoals natuurontwikkeling, de stikstofvermindering, regulering van het waterpeil, klimaatadaptatie, mobiliteit en woningbouw.
- **Kijk meer integraal naar de kansen tussen energieopwekking en natuur en landschap.** Alle energieprojecten (op locaties met geringe ecologische waarden) kunnen bijdragen aan biodiversiteit. Dit zou een belangrijk criterium en toetssteen moeten worden in de landelijke subsidie instrumenten zoals de SDE++.
- **Voorzie alle RES'en van een Milieu Effect Rapportage (plan-MER),** en zet deze preventief en op voorhand in, nog voordat een locatie wordt aangewezen als geschikt voor het inrichten van een zonne- of windpark.

Verder lezen?

Links naar handreiking die door de Natuur en Milieufederaties zijn opgesteld:

- '[Natuur en landschap in de RES: bouwstenen voor een natuur- en landschapsinclusieve energietransitie](#)'.
- [De toolkit Natuurinclusieve energietransitie](#)
- NMF [podcast](#) Op de bres voor een groene RES, deel 1. Link naar eerdere publicatie VBN/NM.